

Samling af Afgørelser

EU-PERSONALERETTENS KENDELSE (plenum)

27. september 2011 *

»Personalesag — retspleje — fastsættelse af sagsomkostninger — udgifter, der kan kræves erstattet — nødvendige udgifter — honorarer, som en institution har betalt til sin advokat — forpligtelsen for en sagsøger, der taber en sag, til at betale disse honorarer — ligebehandlingsprincippet — effektiv domstolsbeskyttelse — betingelser«

I sag F-55/08 DEP,

Carlo De Nicola, ansat ved Den Europæiske Investeringsbank, Strassen (Luxembourg), ved advokat L. Isola,

sagsøger,

mod

Den Europæiske Investeringsbank (EIB) ved F. Martin, som befuldmægtiget, bistået af advokat A. Dal Ferro,

sagsøgt,

har

PERSONALERETTEN (plenum)

sammensat af præsidenten, P. Mahoney, og afdelingsformændene H. Tagaras og S. Gervasoni samt dommerne H. Kreppel (refererende dommer), I. Boruta, S. Van Raepenbusch og M.I. Rofes i Pujol,

justitssekretær: W. Hakenberg,

afsagt følgende

Kendelse

- 1 Ved processkrift indgået til Personalerettens Justitskontor pr. telefax den 29. marts 2010 (den originale blev indgivet senere samme dag), har Den Europæiske Investeringsbank anmodet Personaleretten om at fastsætte sagsomkostningerne som følge af Personalerettens dom af 30. november 2009 i sag F-55/08, De Nicola mod EIB, der verserer som appelsag for Den Europæiske Unions Ret under sagsnummer T-37/10 P.

* Processprog: italiensk.

Sagens baggrund

- 2 Ved stævning indgivet til Personalerettens Justitskontor den 5. juni 2008 nedlagde Carlo De Nicola bl.a. påstand om for det første annullation af afgørelse af 14. december 2007, hvorved EIB's klageudvalg afslog den klage, som han havde indgivet med henblik på dels at få revurderet den bedømmelse, som han havde opnået for 2006, dels at få annulleret EIB's afgørelser af 13. juli 2007 vedrørende de forfremmelser, der havde fundet sted i 2006, for så vidt som han derved ikke var blevet forfremmet til tjenestegruppe D, for det andet om annullation af hans bedømmelsesrapport for 2006 og af afgørelserne af 13. juli 2007 for så vidt som han derved ikke blev forfremmet til denne gruppe, for det tredje om, at det konstateres, at han var blevet udsat for psykisk chikane, for det fjerde om, at EIB tilpligtes at betale erstatning for den skade, som han hævdede at have lidt som følge af denne chikane, og endelig om annullation af afslaget på at afholde visse udgifter til lægebehandling ved hjælp af laser.
- 3 Ved dom af 30. november 2009 frifandt Personaleretten EIB og pålagde Carlo De Nicola at betale EIB's sagsomkostninger.
- 4 Ved skrivelse af 14. januar 2010 anmodede EIB Carlo De Nicola om at godtgøre banken et beløb på 18 232,25 EUR, der var sammensat af 17 000 EUR i honorar til den advokat, som banken havde antaget, 364,05 EUR til advokatens rejseudgifter og 868,20 EUR i »almindelige administrative omkostninger«. Skrivelsen var bilagt to honorarnotaer, som advokaten havde tilstillet EIB.
- 5 Ved e-mail af 15. februar 2010 meddelte Carlo De Nicola EIB, at det beløb, som han var blevet opkrævet, hverken var rimeligt eller berettiget. Han anførte dog, at han var villig til at betale et beløb på 4 800 EUR.
- 6 Ved skrivelse af 1. marts 2010 adresseret til Carlo De Nicola oplyste EIB, at den »ud fra ønsket om at finde et kompromis og undgå en sag om fastsættelse af sagsomkostninger« var indstillet på at fastsætte de omkostninger, der skal erstattes, til 16 000 EUR, idet den dog præciserede, at tilbuddet skulle forstås som værende »uforbindende for [EIB] i forbindelse med en eventuel senere procedure om fastsættelse af sagsomkostningerne«.
- 7 I besvarelse af denne skrivelse gav Carlo De Nicola i e-mail af 8. marts 2010 ligeledes udtryk for sin interesse i at undgå en ny retssag og tilbød at betale EIB et beløb på 6 000 EUR, dvs. et beløb, der er større end det, som han erklærede sig villig til at betale i sin e-mail af 15. februar 2010.
- 8 Ved processkrift indgået til Rettens Justitskontor den 29. marts 2010 fremsatte EIB en begæring til Personaleretten om fastsættelse af sagsomkostningerne.
- 9 Sagen blev fordelt til Personalerettens Første Afdeling.
- 10 Ved processkrift indgået til Rettens Justitskontor den 19. maj 2010 fremsatte Carlo De Nicola sine bemærkninger til begæringen om fastsættelse af sagsomkostningerne.

Parternes påstande og retsforhandlingerne

- 11 EIB har nedlagt påstand om, at Personaleretten fastsætter størrelsen af de sagsomkostninger, som Carlo De Nicola skal betale i sag F-55/08, til 18 214,50 EUR.
- 12 Carlo De Nicola har nedlagt påstand om afvisning af begæringen, subsidiært om frifindelse.
- 13 Sagen er blevet henvist til plenum.

- 14 Som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse har Personaleretten anmodet parterne om at besvare følgende principielle spørgsmål:
- Når en institution lader sig bistå af en advokat, skal denne advokats honorar da, henset til personalesagernes særlige karakter og til princippet om lige adgang til domstolsprøvelse, anses for »nødvendige udgifter [...] med henblik på sagens behandling« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i procesreglementets artikel 91, litra b), selv om advokatbistand har karakter af en fakultativ mulighed for institutionen og ikke en forpligtelse for denne?
 - Kan den omstændighed, at det honorar, som en institution har betalt til sin advokat, anses for »nødvendige udgifter [...] med henblik på sagens behandling«, ikke give anledning til en forskelsbehandling af sagsøgere, der taber sagen, afhængigt af om den sagsøgte institution indhenter advokatbistand eller ej, idet sagsøgerne ikke har nogen indflydelse på grundene til, at en institution beslutter at indhente advokatbistand (det være sig institutionens ønske om ikke at råde over en juridisk tjeneste, der kan behandle personalesager, den juridiske tjenestes opbygning og størrelse, de ansattes arbejdsbyrde, det forhold, at de ansatte ikke er i stand til at arbejde på processproget osv.)?
 - Var det under alle omstændigheder i det foreliggende tilfælde absolut nødvendigt for EIB at indhente advokatbistand, henset til bl.a. det arbejde, der tidligere var blevet udført af bankens interne tjenestegrene vedrørende tvisten mellem banken og Carlo De Nicola?
 - Hvilken betydning har den kendelse, som Domstolens præsident afsagde den 26. november 2004 i sag C-198/02 P-DEP, EIB mod De Nicola?
- 15 Parterne efterkom disse foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse.

Parternes argumenter

- 16 EIB har gjort gældende, at det beløb på 18 214,50 EUR, som banken har fremsat krav om i form af sagsomkostninger, der kan kræves erstattet – sammensat af et beløb på 17 000 EUR i honorar til bankens advokat, 364,50 EUR i rejseudgifter, som advokaten har afholdt for at give møde i Personaleretten, og 850 EUR, svarende til »almindelige omkostninger« – er rimeligt og i overensstemmelse med retspraksis.
- 17 Hvad særligt angår advokathonoraret på 17 000 EUR har EIB indledningsvis bemærket, at sådanne udgifter ifølge retspraksis er omfattet af begrebet nødvendige udgifter med henblik på sagens behandling. EIB har dernæst anført, at den juridiske problemstilling i hovedsagen ganske vist ikke er ny, men omfanget af de dokumenter, der indgik i sagen, hvilke dokumenter var forsynet med et betydeligt antal bilag, samt Carlo De Nicolas mange påstande, nødvendiggjorde, at advokaten brugte mange arbejdstimer på sagen. I øvrigt er dommens længde i sig selv – 276 præmisser – et udtryk for, hvor kompleks hovedsagen var. Endelig har EIB fremhævet, at beløbet på 17 000 EUR i advokathonorar, der omfatter 1 000 EUR i omkostninger til forberedelse af denne begæring om fastsættelse af sagsomkostningerne, svarer til ca. 77 arbejdstimer, idet der tages udgangspunkt i en gennemsnitlig timeløn på 220 EUR, hvilket er passende, henset til den præsterede tjenesteydelse.
- 18 Carlo De Nicola har heroverfor for det første nedlagt påstand om afvisning af begæringen om fastsættelse af sagsomkostninger, idet han har gjort gældende, at der før begæringens indgivelse skulle have været gennemført en mæglingsprocedure i henhold til artikel 41 i reglementet for EIB's ansatte.
- 19 Subsidiært har Carlo De Nicola nedlagt påstand om, at begæringen forkastes.

- 20 For så vidt angår advokathonoraret har Carlo De Nicola bestridt bankens påstand om, at det var en nødvendig udgift med henblik på sagens behandling. Han har fremhævet, at det – eftersom EIB havde mulighed for at lade sig repræsentere for Personaleretten af sine egne ansatte – påhviler EIB at bevise, at den i det foreliggende tilfælde så sig nødsaget til at antage en ekstern advokat bl.a. som følge af de omhandlede spørgsmåls komplekse karakter. Ifølge Carlo De Nicola har EIB, der har begrænset sig til på forhånd at fastsætte honoraret til sin advokat med et fast beløb, ikke ført et sådant bevis og har ikke henvist til noget særligt processkrift, som var så vanskeligt at udarbejde, at det var nødvendigt at ty til ekstern advokatbistand. Carlo De Nicola har endelig anført, at EIB selv har medgivet i sin begæring, at de spørgsmål, der var rejst i tvisten i hovedsagen, ikke var nye, og har tilføjet, at de dokumenter, der var bilagt stævningen i hovedsagen, hidrørte fra EIB selv, ligesom de allerede var blevet fremlagt i tidligere sager.
- 21 Hvad angår de transportudgifter, som EIB's advokat har afholdt for at kunne give møde for retten, har Carlo De Nicola bestridt, at de reelt er blevet afholdt, og har desuden anført, at det beløb, der er opkrævet i den anledning, nemlig 364,50 EUR, svarer præcist til det beløb, som samme advokat fakturerede til EIB for transportudgifter i forbindelse med et møde den 17. september 2008.
- 22 Carlo De Nicola har endelig gjort gældende, at EIB heller ikke har bevist, at banken har haft almindelige administrative udgifter til et beløb af 850 EUR.
- 23 EIB har bestridt Carlo De Nicolas påstand om, at honoraret til bankens advokat ikke var en nødvendig udgift. Banken har anført, at de ressourcer, som dens juridiske tjeneste råder over, først og fremmest er forbeholdt de opgaver, som den er oprettet for at varetage, nemlig tildeling af lån og garantier med henblik på at bidrage til udviklingen af det indre marked, hvorfor det ikke er muligt for banken at oplyse og følge sager, hvor modparten er en af dens ansatte. EIB har heraf udledt, at bankens konsekvente praksis med at lade sig repræsentere af en advokat for Unionens retsinstanser uanset processprog må anses for nødvendig for at kunne varetage sit forsvar.

Retten bemærkninger

Formaliteten med hensyn til begæringen om fastsættelse af sagsomkostninger

- 24 Det bemærkes, at den begæring om fastsættelse af sagsomkostninger, som EIB har indgivet, henhører under den ret til godtgørelse af sagsomkostninger, som banken blev tillagt ved dommen i sagen De Nicola mod EIB, hvilken dom blev afsagt i hovedsagen, og henhører følgelig ikke under Carlo De Nicolas vedtægtsmæssige rettigheder i sin egenskab af ansat ved EIB (jf. i denne retning kendelse afsagt af Retten i Første Instans den 4.8.1998, sag T-77/98, Eppe mod Kommissionen, præmis 11). Under disse omstændigheder kan Carlo De Nicola ikke med rette påberåbe sig, at begæringen om fastsættelse af sagsomkostninger som betingelse for at kunne antages til realitetsbehandling først kan indgives efter afslutningen af forligsproceduren i henhold til artikel 41 i reglementet for EIB's ansatte, og det er desuden fastslået i retspraksis, at denne procedure er af fakultativ karakter (dom afsagt af Retten i Første Instans den 17.6.2003, sag T-385/00, Seiller mod EIB, præmis 73).
- 25 Det følger heraf, at begæringen om fastsættelse af sagsomkostningerne skal antages til realitetsbehandling.

Realiteten med hensyn til begæringen om fastsættelse af sagsomkostninger

Advokatens honorar i hovedsagen

- 26 Det bemærkes indledningsvis, at det fremgår af artikel 19 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, at Unionens institutioner repræsenteres for Unionens retsinstanser af en befuldmægtiget, der udpeges for hver enkelt sag, idet den befuldmægtigede kan bistås af en rådgiver eller af en advokat. Det fremgår af retspraksis, at udtrykket »institution« som omhandlet i artiklen ikke skal forstås således, at det udelukkende sigter til de institutioner, der er opregnet i artikel 13, stk. 1, TEU, men således, at det ligeledes omfatter Unionens øvrige organer og enheder, såsom EIB (jf. i denne retning Personalerettens dom af 8.3.2011, sag F-59/09, De Nicola mod EIB, præmis 116, der verserer som appelsag for Den Europæiske Unions Ret under sagsnummer T-264/11 P).
- 27 I henhold til procesreglementets artikel 91, litra b), kan »nødvendige udgifter, som parterne har afholdt med henblik på sagens behandling, især rejse- og opholdsudgifter og vederlag til befuldmægtigede, rådgivere eller advokater«, kræves erstattet. Det fremgår af denne bestemmelse, at de udgifter, der kan kræves erstattet, dels er begrænset til de udgifter, der er afholdt med henblik på sagens behandling ved Retten, dels til udgifter, som var nødvendige i denne forbindelse (Personalerettens kendelse af 26.4.2010, sag F-7/08 DEP, Schönberger mod Parlamentet, præmis 23).
- 28 I en situation, hvor en institution som omhandlet i artikel 19, stk. 3, i statuten for Den Europæiske Domstol har antaget en advokat, er det afgørende spørgsmål, om og under hvilke betingelser det honorar, som institutionen har betalt til ham, udgør »udgifter, der kan kræves erstattet« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i procesreglementets artikel 91, litra b).
- 29 Herved bemærkes, at det standpunkt, hvorefter det honorar, som en institution betaler til den advokat, som den har antaget i forbindelse med en retssag, aldrig kan anses for en udgift, der kan kræves erstattet, under henvisning til at institutionen ikke er forpligtet til at lade sig bistå af en advokat, ikke kan tiltrædes. Selv om det er korrekt, at en institutions antagelse af en advokat blot er en mulighed, som den frit kan gøre brug af, udgør dette ikke desto mindre en beføjelse, der er uløseligt forbundet med udøvelse af retten til forsvar. Under disse omstændigheder skal det honorar, som en institution betaler til den advokat, som den har antaget, altid anses for en udgift.
- 30 Spørgsmålet, om honorarer, som en institution har betalt til en advokat, som den har antaget, kan kræves erstattet, er ikke desto mindre underlagt den betingelse, at institutionen kan føre bevis for, at de er »nødvendige« med henblik på sagens behandling, hvilket udtrykkeligt er fastsat i procesreglementets artikel 91, litra b).
- 31 Unionens retsinstanser har ganske vist fastslået, at når en institution lader sig bistå af en advokat, kan dennes vederlag henføres under begrebet nødvendige udgifter, der er afholdt med henblik på sagens behandling (jf. i denne retning Domstolens kendelser af 21.6.1976, sag 126/76 DEP, Dietz mod Kommissionen, præmis 5 og 6, af 7.9.1999, sag C-409/96 P-DEP, Kommissionen mod Sverige Betodlares og Henrikson, præmis 12, og af 26.11.2004, sag C-198/02 P-DEP, EIB mod De Nicola, præmis 18, samt Retten i Første Instans' kendelser af 6.2.1995, sag T-460/93 DEP, Tëte m.fl. mod EIB, og af 24.3.1998, sag T-175/94 DEP, International Procurement Services mod Kommissionen, præmis 9).
- 32 Det kan imidlertid ikke udledes af ovennævnte kendelser, at det honorar, som en institution har betalt til sin advokat, efter Unionens retsinstansers opfattelse under alle omstændigheder har karakter af udgifter, der kan kræves erstattet, hvis nødvendighed institutionen ikke skal føre bevis for, jf. procesreglementets artikel 91, litra b). Ved i nogle af disse kendelser at udtale, at advokaternes vederlag henhørte »under begrebet nødvendige udgifter med henblik på sagens behandling«, angav Unionens retsinstanser nemlig blot, at i modsætning til andre udgifter, der i sagens natur ikke kan

erstattes, såsom vederlaget til de ansatte, der udpeges til at repræsentere institutionerne for disse retsinstanser, kunne advokathonorarerne, såfremt der føres bevis for, at de har været nødvendige, kræves erstattet af institutionerne. Det er ganske vist korrekt, at Rådet for Den Europæiske Union, efter at ovennævnte kendelser var blevet afsagt, ved sin afgørelse af 2. november 2004 om oprettelse af en ret for EU-personalesager (EUT L 333, s. 7) i statuten for Domstolen indsatte et bilag I, hvis artikel 7, stk. 5, andet punktum, for fremtiden bestemmer, at det, medmindre andet gælder i henhold til særlige bestemmelser i procesreglementet, pålægges den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom, men der var kun tale om en ændring af reglerne om, hvem det påhviler at afholde de sagsomkostninger, der kan kræves erstattet, og ikke af definitionen af sagsomkostningerne.

- 33 Hvis procesreglementets artikel 91, litra b), skulle fortolkes således, at honorarer, som en institution har betalt til sin advokat, i alle tilfælde og uden nogen særlig objektiv begrundelse skal anses for »nødvendige udgifter« i bestemmelsens forstand, ville en sådan fortolkning risikere at føre til en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet i det særlige tilfælde, hvor to tjenestemænd, der er tilknyttet samme institution, hver især anlægger sag mod institutionen, og hvor institutionen for det første søgsmåls vedkommende beslutter at lade sig bistå af en advokat, og for det andet søgsmåls vedkommende beslutter ikke at antage en advokat. I tilfælde af, at begge sagsøgere taber sagen, og begge de sagsøgende tjenestemænd tilpligtes at erstatte de udgifter, som institutionen har afholdt, vil størrelsen af disse omkostninger nemlig være betydeligt højere for den første af disse tjenestemænds vedkommende end for den anden. Det fremgår imidlertid af retspraksis, at på et område, der henhører under udøvelsen af en skønsbeføjelse, tilsidesættes ligebehandlingsprincippet, når en institution foretager en vilkårlig eller åbenbart uhensigtsmæssig differentiering i forhold til bestemmelsens mål (Retten i Første Instans' dom af 13.12.2004, E mod Kommissionen, sag T-251/02, præmis 124).
- 34 Det forhold, at en institution som i det foreliggende tilfælde konsekvent indhenter advokatbistand i tvister med dens ansatte, er ikke tilstrækkeligt til at fjerne risikoen for tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet, for så vidt som de ansatte i den pågældende institution i påkommende tilfælde ville blive behandlet forskelligt fra tjenestemænd og andre ansatte i institutioner, der ikke eller kun sjældent gør brug af advokater i personalesager. Unionens retsinstanser har ganske vist fremhævet, hvor vigtigt det er, at hver enkelt institution som omhandlet i artikel 19, stk. 1, i statuten for Domstolen er uafhængig, idet den har forkastet argumenter om den offentlige tjenestes enhed (jf. Retten i Første Instans' dom af 16.9.1997, sag T-220/95, Gimenez mod Regionsudvalget, præmis 72). Dette selvstændighedsprincip gælder dog kun for institutionerne i deres egenskab af arbejdsgivere ved forvaltningen af deres respektive personale. Et sådant princip kan derfor ikke begrunde, at Unionens ansatte ikke, uanset hvilken institution de er tilknyttet, anbringes i den samme situation med hensyn til adgangen til retsinstanserne med henblik på at afgøre tvisterne med deres arbejdsgiver. Selv om hver institution råder over et vidt skøn ved organiseringen af dens tjenestegrene og ved udførelsen af dens opgaver, skal alle Unionens ansatte følgelig have adgang til retsinstanserne under lige betingelser, og effektiviteten af deres ret til domstolsprøvelse kan ikke variere afhængigt af deres arbejdsgivers valg for så vidt angår organiseringen af disse tjenestegrene.
- 35 Hvis det var valget af processprog, der lå til grund for institutionernes beslutning om, hvorvidt de skal antage en advokat, kan ovennævnte forskelsbehandling ligeledes medføre en indirekte forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, eftersom statsborgerne fra de medlemsstater, hvis sprog ikke er blandt dem, der oftest anvendes i institutionernes juridiske tjeneste, ville blive stillet ringere.
- 36 Det skal endelig bemærkes, at før procesreglementets ikrafttræden den 1. november 2007, skulle de udgifter, som institutionerne havde afholdt i de personalesager, der var indbragt for De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans, som udgangspunkt afholdes af dem selv, jf. artikel 88 i procesreglementet for Retten i Første Instans. Ved afgørelsen af 2. november 2004 om oprettelse af Personaleretten besluttede Rådet som tidligere nævnt at pålægge den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Hvis man skulle lægge den fortolkning af

procesreglementets artikel 91, litra b), til grund, hvorefter hele eller en del af det honorar, som en institution har betalt til sin advokat, i alle tilfælde skulle anses for nødvendige udgifter, ville denne nye regel om fordeling af sagsomkostningerne, når sagsøgeren taber sagen, og den sagsøgte institution, der har antaget en advokat, har nedlagt påstand om, at sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger, i betydeligt omfang forhøje sagsomkostningerne for sagsøgeren. En sagsøger, der taber sagen, kommer nemlig til ud over honoraret til sin egen advokat at betale en del af, eller måske endda hele, det honorar, som institutionen har betalt til sin egen advokat, hvorved sagsomkostningerne kan nå op på et beløb, der mindst svarer til 10 gange månedslønnen for en tjenestemand i lønklasse AST 1, og dette uden sammenhæng med vedkommende eventuelle økonomiske interesse i sagen. Henset til en sådan risiko kunne den berørte tjenestemand eller ansatte afholde sig fra at anlægge en sag, navnlig i tilfælde, hvor sagen kun er af ubetydelig økonomisk interesse, eller ikke har nogen økonomisk interesse overhovedet. En sådan konsekvens ville som følge af misforholdet mellem den økonomiske interesse i sagen og sagens omkostninger kunne bringe tjenestemændenes og de øvrige ansatte i Unionens effektive adgang til domstolsprøvelse i fare og således tilsidesætte princippet om ret til en effektiv domstolsbeskyttelse, der kan udledes af retspraksis, og som er tillagt borgerne ved artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

- 37 Det følger af ovenstående betragtninger, at i et tilfælde, hvor en sagsøger dømmes til at betale samtlige eller en del af de udgifter, som en institution har afholdt, påhviler det institutionen, såfremt den har til hensigt at få godtgjort det honorar, som den har betalt til sin advokat, at bevise, at dette honorar kan henføres under »nødvendige udgifter« med henblik på sagens behandling.
- 38 Herved bemærkes, at en institution kan føre bevis for nødvendigheden af at indhente advokatbistand ved navnlig at godtgøre, at den af konjunkturmæssige og forbigående årsager, der bl.a. er forbundet med en aktuel betydelig arbejdsbyrde eller med et uforudset fravær af personale i sin juridiske tjeneste, der sædvanligvis repræsenterer den i retssager, har været nødsaget til at lade sig repræsentere af en advokat. Det samme gælder for en institution, der i relation til en sagsøger, der har anlagt en omfattende sag, og/eller adskillige sager, beviser, at den, hvis den ikke havde antaget en advokat, ville have været nødsaget til at belaste sine tjenestegrenes ressourcer i uforholdsmæssigt omfang med behandlingen af disse sager.
- 39 En institution kan derimod ikke stille krav om godtgørelse af samtlige eller en del af de honorarer, som den har betalt til sin advokat, i tilfælde, hvor den blot forklarer, at den af budgetmæssige eller organisatoriske grunde har valgt at fritage sin juridiske tjeneste fra at behandle personalesager. Selv om det nemlig står en institution frit for at træffe et sådant valg, kan konsekvenserne heraf ikke komme de ansatte til skade i form af forøgede sagsomkostninger uden som ovenfor nævnt at risikere at afstedkomme en tilsidesættelse af princippet om lige adgang til domstolsprøvelse i relation til de ansatte ved de institutioner, hvis juridiske tjeneste påtager sig repræsentationen for Unionens retsinstanser, og personalet ved de institutioner, der konsekvent indhenter advokatbistand.
- 40 Når institutionen har ført bevis for, at det er nødvendigt at antage en advokat, tilkommer det Personaleretten at fastsætte det beløb, der kan kræves erstattet i form af advokathonorarer af den part, der tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 41 I denne forbindelse skal Personaleretten ikke tage hensyn til en national takst for advokaters salærer eller til en eventuel aftale herom mellem den pågældende part og dennes befuldmægtigede eller advokater (jf. eksempelvis Retten i Første Instans' kendelse af 9.9.2002, sag T-182/00 DEP, Pannella mod Parlamentet, præmis 28). Da der ikke findes EU-retlige bestemmelser om fastsættelse af sådanne honorarer, er Personaleretten frit stillet ved sin vurdering af de foreliggende oplysninger, idet den dog skal tage hensyn til sagens genstand og karakter, dens betydning efter EU-retten og dens sværhedsgrad, såvel som til den arbejdsbyrde, som de pågældende befuldmægtigede og rådgivere har båret i forbindelse med sagen, samt til parternes økonomiske interesse i sagen (kendelsen i sagen Pannella mod Parlamentet, præmis 29). Retten skal ligeledes, når den fastsætter størrelsen af det honorar, der

kan kræves erstattet, tage hensyn til den part, der er dømt til at betale sagsomkostningernes betalingsevne, for at undgå, at der gøres uforholdsmæssigt indgreb i denne parts ret til en effektiv retsbeskyttelse som forankret i artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder.

- 42 Endelig kan det beløb, der kan kræves erstattet i form af honorarer til den berørte institutions advokat, ikke fastsættes ved, at der ses bort fra det arbejde, som institutionens tjenestegrene har udført, før sagen blev indbragt for Personaleretten. Da realitetsbehandlingen af et søgsmål nemlig er betinget af, at der forinden har været indgivet en klage, og ansættelsesmyndigheden har afslået denne klage, er institutionens tjenestegrene principielt involveret i behandlingen af tvisterne, inden de når frem til Personaleretten. Det følger heraf, at i sager, hvor en institution af en af de i denne kendelses præmis 38 nævnte grunde har indhentet advokatbistand, skal denne advokats samlede antal arbejdstimer, der kan fremstå som objektivt nødvendige med henblik på sagens behandling, i princippet anses for at udgøre en tredjedel af de timer, der ville have været nødvendige for denne advokat, hvis vedkommende ikke havde kunnet drage fordel af det arbejde, der tidligere var blevet udført af institutionens juridiske tjeneste.
- 43 Denne andel kunne ikke desto mindre vurderes til at være højere, bl.a. i et tilfælde, hvor en institution er konfronteret med en sagsøger, der har anlagt adskillige sager, der har karakter af misbrug, og derfor er blevet bragt i en situation, hvor den må overlade en advokat en del eller hele behandlingen af disse tvister, herunder i den administrative fase for at undgå i uforholdsmæssigt omfang at lægge beslag på sin juridiske tjenestes ressourcer.
- 44 Det er set i lyset af ovenstående betragtninger, at Personaleretten skal tage stilling til den foreliggende begæring om fastsættelse af sagsomkostninger for så vidt angår det advokathonorar, som EIB har afholdt i hovedsagen.
- 45 I det foreliggende tilfælde har EIB gjort gældende, at personalesagerne på ingen måde henhører under de løbende aktiviteter i bankens juridiske tjeneste, idet denne tjeneste først og fremmest er forbeholdt de opgaver, som banken er oprettet for at varetage, nemlig tildeling af lån og garantier med henblik på at bidrage til udviklingen af det indre marked. Som nævnt er en sådan omstændighed ikke tilstrækkelig til at bevise, at honorarerne til den advokat, som EIB antog, skal anses for at være nødvendige udgifter med henblik på sagens behandling.
- 46 Ikke desto mindre er Personaleretten, henset til de særlige omstændigheder i denne sag, af den opfattelse, at det var nødvendigt for EIB at indhente advokatbistand. Skønt tvisten i hovedsagen ikke fremviste særlige vanskeligheder, og de juridiske spørgsmål, der var rejst i sagen – vedrørende i det væsentlige lovligheden af en bedømmelsesrapport og af en afgørelse om ikke at forfremme sagsøgeren samt påstanden om, at der var tale om psykisk chikane – nemlig ikke var nye i EU-retten, må det konstateres, at stævningen på 42 sider var længere end de stævninger, der sædvanligvis indgives til Personaleretten, at bilagene hertil oversteg 700 sider, at der var fremsat en lang række anbringender, hvoraf en del var af useriøs karakter. Desuden havde Carlo De Nicola allerede, før sagen blev indledt, indgivet en lang række stævninger til Domstolen og til Retten i Første Instans, og hver af disse stævninger havde på grund af deres længde givet anledning til betydeligt arbejde for EIB's juridiske tjeneste (forenede sager T-7/98, T-208/98 og T-109/99, forenede sager T-120/01 og T-300/01, forenede sager T-7/98 DEP, T-208/98 DEP og T-109/99 DEP samt sag C-198/02 P-DEP).
- 47 Da Carlo De Nicolas søgsmål i hovedsagen ikke kan anses for åbenbart at have karakter af misbrug, vil det således være udtryk for en rimelig vurdering af det arbejde, der objektivt er nødvendigt med henblik på sagens behandling, at antallet af arbejdstimer fastsættes til 25, dvs. en tredjedel af det, der ville have været nødvendigt for advokaten, hvis han ikke havde kunnet drage fordel af det arbejde, der tidligere var blevet udført af EIB's juridiske tjeneste (75 timer).

48 Det følger heraf, henset til den omstændighed, at en timebetaling på 220 EUR udgør et rimeligt vederlag til en erfaren advokat i en sag af denne karakter, at det advokathonorar, som det var nødvendigt for EIB at afholde i hovedsagen, skal opgøres til 5 500 EUR (svarende til 25 timer à 220 EUR).

De øvrige udgifter, der var forbundet med hovedsagen

49 EIB har for det første fremsat krav om godtgørelse af et beløb på 364,50 EUR, svarende til de transportomkostninger, som bankens advokat angiveligt har afholdt for at kunne deltage i retsmødet. Dette krav kan imidlertid ikke imødekommes. Selv om det er korrekt, at den advokat, som EIB har antaget, rent faktisk har fremsendt en faktura for transport til Luxembourg (Luxembourg) i erhvervsmæssigt øjemed på 364,50 EUR, er det nemlig ikke godtgjort ved de dokumenter, som EIB har fremlagt til støtte for sin begæring om fastsættelse af sagsomkostninger, at denne transport, der vedrørte et møde, der blev afholdt på EIB's hjemsted den 17. september 2008, og ikke retsmødet, der fandt sted den 24. marts 2009, har været nødvendig for at forberede dette sidstnævnte.

50 De øvrige udgifter, som EIB har krævet erstattet, svarende til 850 EUR, som banken har afholdt i form af »almindelige udgifter«, og som ikke kan adskilles fra EIB's interne aktiviteter, kan ikke godtgøres, heller ikke med et fast beløb (jf. i denne retning kendelsen i sagen EIB mod De Nicola, præmis 19).

Udgifter afholdt i forbindelse med proceduren vedrørende fastsættelse af sagsomkostninger

51 Procesreglementets artikel 92, der omhandler proceduren ved tvister om sagsomkostninger, bestemmer til forskel fra samme reglements artikel 86 ikke, at der træffes afgørelse om sagens omkostninger i den dom eller kendelse, hvorved sagens behandling afsluttes. Hvis Personaleretten, når den træffer afgørelse inden for rammerne af et søgsmål, der er støttet på procesreglementets artikel 92, vedrørende en tvist om sagsomkostninger i en hovedsag, traf afgørelse om de omkostninger, der er genstand for tvisten, og særskilt afgørelse om de nye omkostninger, der er afholdt inden for rammerne af tvisten om sagsomkostninger, kunne den i givet fald senere blive forelagt en ny tvist om de nye omkostninger.

52 Det følger heraf, at der ikke skal træffes særskilt afgørelse om de udgifter og honorarer, der er afholdt som led i denne procedure (Personalerettens kendelse af 10.11.2009, sag F-14/08 DEP, X mod Parlamentet, præmis 40).

53 Det påhviler ikke desto mindre Personaleretten, når den fastsætter de sagsomkostninger, der kan kræves erstattet, at tage hensyn til alle sagens omstændigheder indtil det tidspunkt, hvor kendelsen om fastsættelse af sagsomkostningerne afsiges. Personaleretten kan herved fastsætte størrelsen af de udgifter, der har været forbundet med proceduren om sagsomkostninger, og som har været nødvendige som omhandlet i procesreglementets artikel 91 (jf. kendelsen i sagen Schönberger mod Parlamentet, præmis 48).

54 I den foreliggende sag kan Personaleretten blot konstatere den åbenbart uforholdsmæssige karakter, med hensyn til beløbets størrelse, af begæringen om fastsættelse af sagsomkostninger, eftersom EIB, der havde anmodet om, at de sagsomkostninger, der kan kræves erstattet i hovedsagen, fastsættes til 16 000 EUR, kun har opnået 5 500 EUR i denne anledning, dvs. et beløb, der ligger under det beløb på 6 000 EUR, som Carlo De Nicola havde tilbudt at betale til banken i sin e-mail af 8. marts 2010. EIB's advokat har desuden nødvendigvis også inden for rammerne af denne begæring om fastsættelse af sagsomkostningerne draget fordel af den bistand, der er ydet af EIB's tjenestegrene.

- 55 Der skal imidlertid tages hensyn til, at den nærmere fremgangsmåde ved fastsættelsen af det beløb, der kan kræves erstattet i form af honorar betalt af en institution til sin advokat, er blevet præciseret i denne kendelse. Det fremgår desuden af sagens akter, at EIB's advokat ikke blot har udarbejdet begæringen om fastsættelse af sagsomkostninger, men ligeledes har udfærdiget detaljerede skriftlige svar på flere spørgsmål, som Personaleretten stillede parterne.
- 56 Under disse omstændigheder finder Personaleretten, at af det beløb på 1 000 EUR, som EIB har krævet i form af udgifter forbundet med proceduren om fastsættelse af sagsomkostninger, kan kun et beløb på 500 EUR anses for nødvendigt i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i procesreglementets artikel 91.
- 57 Det fremgår af det ovenstående, at det beløb, som Carlo De Nicola skal erstatte EIB, skal fastsættes til 6 000 EUR.

På grundlag af disse præmisser

bestemmer

PERSONALERETTEN (plenum):

De beløb, som Den Europæiske Investeringsbank kan kræve erstattet i sagsomkostninger i sag F-55/08, De Nicola mod EIB, fastsættes til 6 000 EUR.

Således bestemt i Luxembourg den 27. september 2011.

W. Hakenberg
Justitssekretær

P. Mahoney
Afdelingsformand